

УДК 635.21:631.526.32:631.26

ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ БУЛЬБ КАРТОПЛІ ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ

В. Влох, д. с.-г. н., І. Дудар, к. с.-г. н., О. Литвин, к. с.-г. н., М. Бомба, к. с.-г. н.

Львівський національний аграрний університет

П. Лисак, агроном

СФГ «Сяйво» Радивилівського району Рівненської області

Постановка проблеми. Картопля – культура універсальна. Вона водночас є продуктом харчування, сировиною для переробної промисловості та високоякісним кормом для тварин. Найбільш ефективним і прибутковим чинником підвищення врожайності бульб картоплі є сорт як основний засіб виробництва. За рахунок впровадження нових сортів картоплі без будь-яких зайвих витрат можна отримати приріст врожаю 25-30 і більше відсотків. Тому вивчення сортів, які б відповідали агротехнічним прийомам вирощування, з метою одержання високих і стабільних врожаїв картоплі в умовах конкретного господарства є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним з основних чинників підвищення врожайності бульб картоплі на сучасному етапі є інтенсифікація її виробництва, яка передбачає створення і впровадження у виробництво інтенсивних сортів. Багатьма експериментами [1 – 5] з'ясовано, що продуктивність є одним із основних показників сорту і зумовлюється складним комплексом біологічних, морфологічних та інших ознак.

Отже, у системі технологічних та організаційних заходів щодо підвищення і забезпечення стабільності врожаїв картоплі провідне місце належить сорту, через який реалізуються потенційні можливості ефективності її вирощування.

Постановка завдання. Завданням польових досліджень було виявити серед занесених до Реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, сорт картоплі, що забезпечує найвищу, стабільну урожайність бульб в умовах конкретного господарства.

Виклад основного матеріалу. Дослідження проводили у 2010-2011 роках у селянсько-фермерському господарстві «Сяйво» Радивилівського району Рівненської області на темно-сірих опідзолених ґрунтах. Метою досліджень було визначення врожайності бульб картоплі залежно від сорту. Дослідження проводили зі сортами Зов (контроль), Веста, Серпанок і Подолянка.

Сорт Зов. Ранній, універсального призначення. Бульби округлі, білі, м'якуш білий, квітки червоно-фіолетові. Стійкий проти раку, бактеріальних вірусних хвороб, стеблової нематоди. Занесений до Реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, з 1989 року.

Сорт Веста. Ранній, столового призначення. Бульби округлі, білі, м'якуш білий, квітки білі. Стійкий проти звичайного біотипу раку, відносно стійкий проти вірусних хвороб, стеблової нематоди, парші звичайної. Занесений до Реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, з 2003 року.

Сорт Серпанок. Ранній, столового призначення. Бульби овальні, рожеві, м'якуш кремовий, квітки червоно-фіолетові. Стійкий проти звичайного біотипу раку, відносно стійкий проти фітофторозу, кільцевої та мокрої гнилі, парші звичайної, невисока стійкість проти стеблової нематоди. Занесений до Реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, з 2001 року.

Сорт Подолянка. Ранній, універсального призначення. Бульби округлі, білі, м'якуш світло-жовтий, квітки білі. Стійкий проти раку, стеблової нематоди, відносно стійкий проти фітофторозу, парші звичайної, вірусних і бактеріальних хвороб. Занесений до Реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, з 2006 року.

Для одержання високого урожаю бульб картоплі з належними якісними показниками передусім потрібно знати вимоги рослин до умов середовища й технологію вирощування, яка складається з обробітку ґрунту, удобрення, садіння, догляду за рослинами та збирання.

Після збирання пшениці озимої проведено дворазове лушення стерні: перше – на глибину 6-8 см лушцильником ЛДГ-10, а друге – на глибину 10-12 см з використанням лушцильників ППЛ-5-25. Після появи сходів бур'янів проведено оранку плугом із передплужниками (ПЛН-5-35) на глибину 25 - 28 см.

Весняний обробіток полягав у закритті вологи за допомогою боронування і двох культивацій на глибину 12 - 15 см. Гребені нарізали з одночасним садінням. Для садіння використовували бульби масою 50-80 г.

Для підвищення родючості ґрунту й урожайності бульб картоплі після збирання зерна пшениці солому подрібнювали комбайном і рівномірно розстелили на поверхні ґрунту. Вносили азотні добрива з розрахунку N_{10} на 1 т соломи. За допомогою дискових борін солому, стерню і добрива перемішували з ґрунтом. За відсутності гною висівали на сидерат редьку олійну. Вносили мінеральні добрива з розрахунку $N_{45}P_{45}K_{60}$ (фосфорно-калійні восени, азотні – навесні). Підготовка садивного матеріалу передбачала весняне сортування з видаленням уражених хворобами бульб і прогрівання на світлі впродовж трьох тижнів до утворення проростків завдовжки 5 мм. Догляд за рослинами картоплі полягав у боротьбі з бур'янами, шкідниками та хворобами.

Правильний підбір сорту є основним моментом для вирощування ранньої картоплі. Навіть ранньостиглі сорти різняться за швидкістю та інтенсивністю бульбоутворення і формування товарного врожаю.

У результаті проведених досліджень встановлено, що нові сорти картоплі забезпечили вищий врожай бульб порівняно з умовним стандартом (див. рис.). Сорт Подолянка за врожайності (28,0 т/га) достовірно перевищив стандарт – старорайонований сорт Зов на 5,0 т/га. Високу врожайність бульб забезпечили сорти Веста (25,0 т/га) і Серпанок (27,0 т/га).

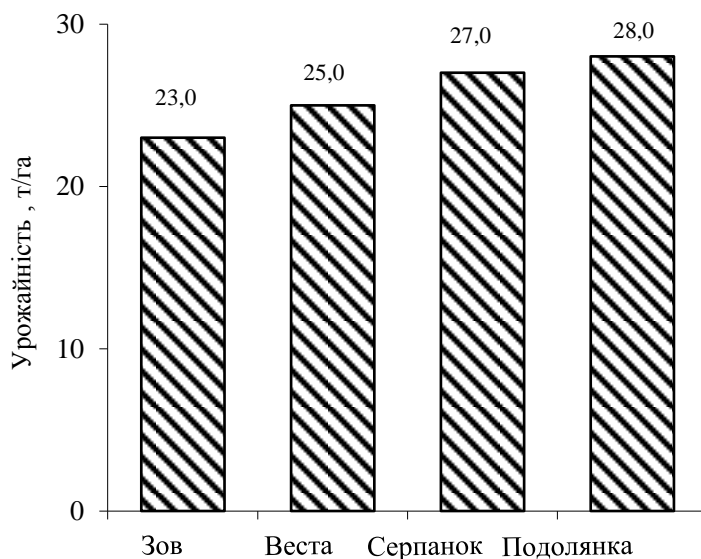

Рис. Середня врожайність бульб сортів картоплі (середня 2010-2011 рр.).

Встановлено, що середня урожайність бульб ранньостиглих сортів картоплі в однакових ґрунтово-кліматичних умовах різнилася. Тому для кожного господарства потрібно дібрати для вирощування сорти, які проявляють велику пластичність і забезпечують щорічно високу урожайність бульб із високими показниками якості.

Висновки. Одержання високого урожаю бульб картоплі пов'язане насамперед із правильним добром високопродуктивних сортів, придатних для вирощування в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах.

За результатами досліджень у господарстві «Сяйво» Радивилівського району Рівненської області на темно-сірих опідзолених ґрунтах пропонується вирощувати сорт Подолянка.

Бібліографічний список

1. Влох В. Г. Гірське картоплярство / В. Г. Влох. – Львів, 1993. – 31 с.
2. Гончаров М. Д. Селекція картоплі на продуктивність і якість / М. Д. Гончаров, Н. С. Кожушко // Вісник Сумського державного аграрного університету : агрономія і біологія. – 2001. – Вип. 5. – С. 36-37.

3. Киенко З. Б. Урожайність та якість картоплі нових сортів залежно від норм мінеральних добрив та регулятора росту потейтину на дерново-підзолистих ґрунтах Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук / З. Б. Киенко. – К., 2004. – 24 с.
4. Осипчук А. А. Нові сорти картоплі Повінь і Явір / А. А. Осипчук // Картоплярство. – 2000. – № 30. – С. 227-228.
5. Підгасцький А. А. Сорти картоплі / А. А. Підгасцький // Картопляр. – 2000. – № 2. – С. 15-16.

Влох В., Дудар І., Литвин О., Бомба М., Лисак П. Формування урожайності картоплі залежно від сортових особливостей

Висвітлено результати наукових досліджень урожайності картоплі залежно від сорту. Встановлено, що найвищий урожай бульб сформував сорт Подолянка.

Ключові слова: картопля, сорт, урожайність.

Vlokh V., Dudar I., Lytvyn O., Bomba M., Lysak P. Peculiarities of potato yield formation depending on a variety

The results of scientific researches of potato productivity depending on a variety are highlighted in the article. It is determined that the highest yield of potato tubers was formed by the variety Podolianka.

Key words: potato, variety, yield.

Влох В., Дудар И., Литвин О., Бомба М., Лисак П. Формирование урожайности картофеля в зависимости от сортовых особенностей

Показаны результаты научных исследований урожайности картофеля в зависимости от сорта. Установлено, что самый высокий урожай клубней сформировал сорт Подолянка.

Ключевые слова: картофель, сорт, урожайность.